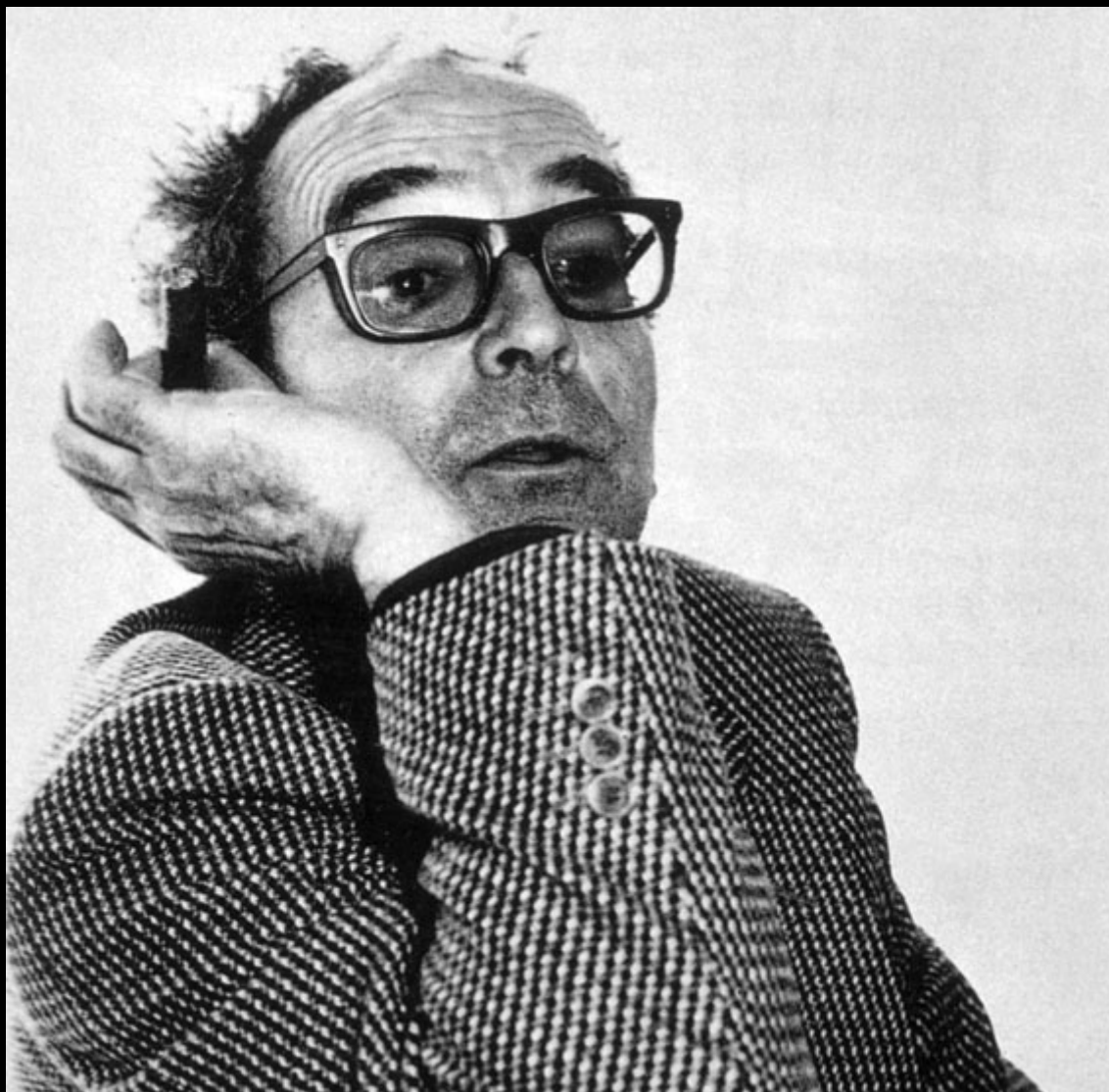

Masculin et féminin. La mirada de Godard sobre la joventut

Iñaki Revesado

Jean-Luc
Godard.

La història del cinema es va construir a còpia de moltes i variades pel·lícules, però sobretot amb un grapat no gaire nombrós de noms, els quals, amb les seves obres, cerquen l'evolució d'aquesta expressió de l'art que és el cinema. Eisenstein i Griffith revolucionaven els primers moments de l'art de les imatges, Welles amb *Citizen Kane* marcava un nou punt d'inflexió, i el cinema va tornar a trontollar amb les obres d'un grup de cineastes francesos, agrupats sota el nom de la *nouvelle vague*. Amb les dificultats que sempre comporta establir les nòmines de creadors que pertanyen a un grup, Godard n'ha estat qui amb el pas dels anys ha mantingut més viu l'esperit revolucionari, cinematogràficament parlant, ja que els seus companys, si bé vénen practicant un cinema de qualitat en la majoria dels casos, el cert és que s'han instal·lat en formes bastant convencionals, que poc aporten a l'evolució del llenguatge cinematogràfic.

Godard, encara actiu, continua proposant obres alienes a les formes habituals del cinema amb pel·lícules més properes al documental, que li serveixen per continuar manifestant les seves inquietuds sociològiques i artístiques. Però malauradament la seva presència en el moment cinematogràfic actual és bastant reduïda. En l'actualitat el prestigi guanyat per tot allò que indubtablement va aportar al cinema en els anys 60 i 70 amaga els valors, iguals d'indubtables, de les seves darreres obres. *Notre musique*, la seva darrera producció que s'ha pogut veure, conserva intacte el seu esperit innovador, i sense necessitat de crear una història de ficció, sensibilitza –i de quina manera– l'espectador sobre la inutilitat de qualsevol conflicte bèl·lic. El cinema per la seva part continua avançant. Altres noms s'alcen ara com a nous impulsors en les formes cinematogràfiques. Entre ells, i estant ara de màxima actualitat després d'aconseguir l'Ós de Plata a Berlín,

s'ha guanyat un lloc el britànic Michael Winterbottom, realitzador que comparteix amb Godard alguna cosa molt més profunda que la seva facilitat per produir pel·lícules (en ocasions més d'un film per any), o el seu gust per barrejar el gènere documental amb la ficció de les seves obres, barreja de gèneres, que tot sigui dit, és pràctica habitual en altres autors que, encara quasi 50 anys després de la primera pel·lícula de Godard, han pres com a senyal d'identitat el cinema d'avantguarda que practiquen.

El primer que s'ha de tenir en compte en acostar-se al cinema de Godard és la confusió de gèneres. Què és ficció, què és narració, què és crítica, què és assaig...? Tot plegat són maneres de les quals es val l'artista (o l'analista, termes que també es poden confondre, en acostar-nos a la seva figura) per manifestar les seves reflexions, canals dels quals es val i als quals ja des dels seus inicis no estava disposat a renunciar. En els seus primers anys de carrera cinematogràfica manifestava: "Fins ara he escrit assaigs en forma de novel·les o novel·les en forma d'assaigs. Ara, en lloc d'escriure les meves crítiques, les film". Amb tot això, en el cinema de Godard el que menys importa són les històries, el fill narratiu, que és només una excusa de la qual, en moltes ocasions, n'ha arribat a prescindir: "En realitat no m'agrada contar històries.

M'estim més emprar una espècie de tapís, un bastidor sobre el qual anar brodant les meves pròpies idees. Però, generalment, necessito una història. Aquelles que són més convencionals també me serveixen, tal vegada, fins i tot, me són més vàlides que no d'altres". De fet, des del seu primer llarg, *A bout de souffle* (1960), la història emmarcada dins el gènere del cinema negre nord-americà que tant havia analitzat en la seva tasca com a crític de *Cahiers du Cinema*, és només l'excusa sobre la qual vessar la seva anàlisi.

Masculin et féminin (1966) beu d'un clàssic de la literatura francesa, com és Guy de Maupassant. El film n'és una lliure inspiració de dos relats curts que duïen per títol "El signe" i "L'amant de Paul". Paul (interpretat per una altra icona de la *nouvelle vague* com ara Jean Pierre Léaud) és un jove que es troba seduït per dos corrents antagònics, representades per les dos persones més importants de la seva vida: Robert i Madeleine, l'amic i l'amant. La seva al·lota, representa la part més superficial i despreocupada de la joventut: la cultura pop, els darreres corrents de la moda, les múltiples propostes de la societat de consum, la diversió amb el seu grup d'amigues..., tot plegat difícil de combregar amb els gustos més reposats de Paul, amant de la música i de la literatura clàssica. El seu amic, Robert, representa l'altre extrem en l'escala de tipus de la joventut. Robert ha fet del seu compromís polític el seu motor d'existència, amb unes idees comunistes que reivindiquen tot allò que queda en l'altre extrem d'allò que sedueix Madeleine. Mentre Madeleine llegeix superficials revistes juvenils i somnia en convertir-se en una cantant famosa, Robert es manifesta pels carrers de París en contra de la guerra del Vietnam. Paul es troba enmig d'aquests dos mons, entre l'amant i l'amic, incapaç de definir-se... En la pel·lícula hi ha elements que són recurrents en altres films de Godard, com ara l'assistència dels protagonistes a una sala de cine, episodi que utilitza el realitzador per manifestar en boca del seu protagonista algunes reflexions sobre el cinema del moment: "Sovint anaven al cinema. Només il·luminar-se la pantalla, ja tremolaven. Però la majoria de vegades, tant na Madeleine com jo mateix, quedaven defraudats. Les pel·lícules eren antiquades i oscil·laven. I na Marilyn Monroe havia envellit terriblement. Ens posava tristos. No era la pel·lícula amb què havien somniat. No era la pel·lícula total que cada un de nosaltres duia a dins..., la pel·lícula que voldríem fer o, sens dubte, més secretament..., que voldríem viure". Com a la resta de filmografia de Godard, *Masculin et féminin* no és una pel·lícula amb missatge, és només una expressió de les seves idees, en aquest cas sobre la joventut d'aquell moment, posades de manifest sobre el tapís de la pantalla, que conviden, en tot cas a la posterior reflexió; un retrat de l'ampla gamma de models juvenils, manifestat clarament en un dels títols que s'intercalen en la pel·lícula i que representa una dicotomia paral·lela als models masculí i femení que es mostren en el film: *Les enfants de Marx et de Coca-Cola*, és a dir, superficialitat contra compromís, imperialisme contra comunisme, pop contra pacifisme... Madeleine contra Robert. I enmig de tot això, un Robert perdut i indecís. ■